

УДК 329:343.139

О.А. КРУЖИЛІНА, Харківський національний університет внутрішніх справ

СУДОВИЙ ЗАХИСТ ПРАВА НА ОБ'ЄДНАННЯ У ПОЛІТИЧНІ ПАРТІЇ ТА ГРОМАДСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ

Ключові слова: політичні права і свободи, право на об'єднання, політичні партії, громадські організації, судовий захист, адміністративне, цивільне, кримінальне судочинство

Політичні права і свободи, визначаючи можливості участі громадян у процесі державного управління, вільний вираз їх власної політичної позиції, посідають чільне місце в системі прав і свобод людини і громадянина. Серед усієї багатоманітності політичних прав і свобод людини й громадянина значна увага в конституційному праві приділяється праву на об'єднання у політичні партії та громадські організації, передбаченому ст.ст.36, 37 Конституції України. Ця увага обумовлюється тим, що демократична, правова держава не може існувати без різноманітних об'єднань громадян, які є суттєвими елементами інституційної структури громадянського суспільства. Це право забезпечує можливість участі кожного в суспільному і політичному житті і є юридичним фундаментом створення та діяльності різного роду громадських об'єднань, які є невід'ємним елементом громадянського суспільства, оскільки вони не залежать від держави, призначені задовольняти політичні, економічні, соціальні, культурні та інші інтереси їх членів, захищати їх права і свободи та здатні впливати на державні інститути і водночас захищати суспільство від необґрунтованого втручання держави в громадське життя.

У цьому сенсі набуває актуальності проблема захисту права на об'єднання, адже для практичної реалізації цього політичного пра-

ва важливо не тільки проголосити норму про це право в Конституції, але й забезпечити його дотримання, використання і захист у реальному політико-правовому житті.

Окреслюючи ступінь наукової розробленості зазначеної проблеми, слід зауважити, що питанню реалізації і захисту права на об'єднання у політичні партії та громадські організації як українські так і російські вчені-конституціоналісти приділяють певну увагу. Зокрема, А.М. Колодій, А.Ю. Олійник, П.М. Рабінович, М.І. Хавронюк, О.І. Козлова, В.Є. Чиркін досліджуючи права людини і громадянина в Україні, надають визначення та аналізують правомочності, що складають зміст права на об'єднання; Т.В. Шаповал аналізує межі втручання держави в реалізацію громадянами цього політичного права; Т.М. Заворотченко досліджує гарантії його реалізації. Однак, поза увагою цих та інших вчених-правників залишились проблеми, що виникають під час судового захисту права на об'єднання. Тому метою нашого дослідження є проблемні питання захисту права на об'єднання судами загальної юрисдикції. Його новизна полягає в тому, що на підставі результатів аналізу цього політичного права та особливостей його судового захисту вироблено аргументовані пропозиції щодо внесення змін та доповнень до чинного законодавства України, що направлені на модернізацію правового статусу судів загальної юрисдикції та удосконалення процедур розгляду судами справ, пов'язаних з порушенням права на об'єднання.

Слід зазначити, що право на свободу об'єднання є політичним правом людини, яке захищається міжнародними актами, Конституцією України (статті 36, 37) та законами України. Так, ст.20 Загальної декларації прав людини проголошує: «Кожна людина має право на свободу мирних зборів і асоціацій. Ніхто не може бути примушений вступати до будь-якої асоціації» [1]. Згідно ч.1 ст.36 Конституції України, громадяни України мають право на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації для здійснення і захисту своїх прав і свобод та задоволення політичних, економічних, соціальних, куль-

турних та інших інтересів, за винятком обмежень, встановлених законом в інтересах національної безпеки та громадського порядку, охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей. Це право конкретизується в Законах України: «Про об'єднання громадян» від 16.06.1992 р., «Про організації роботодавців» від 24.05.2001 р., «Про політичні партії в Україні» від 05.04.2001 р., «Про молодіжні та дитячі громадські організації» від 01.12.1998 р. тощо.

Під вищезазначеним політичним правом найчастіше розуміють право на об'єднання громадян для спільних дій та досягнення спільної мети на умовах дотримання певних правил поведінки (корпоративних норм) [2, с.207]. Рішенням Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень абзацу четвертого статті 2, частини другої статті 6, частин першої, другої статті 10 Закону України «Про молодіжні та дитячі громадські організації» (справа про молодіжні організації) від 13.12.2001 р. № 18-рп/2001 свобода об'єднання визначається як правова і фактична можливість добровільно, без примусу чи попереднього дозволу утворювати об'єднання громадян або вступати до них [3].

Однією з гарантій успішної реалізації права на свободу об'єднання є наявність діючої та ефективної системи захисту цього політичного права, в якій провідне місце займає судовий захист, можливість якого гарантується чинним законодавством України. Так, в Законі України «Про об'єднання громадян» передбачається можливість оскарження у судовому порядку рішення про відмову у реєстрації об'єднання громадян (ч.2 ст.16 Закону України «Про об'єднання громадян»); встановлення дисциплінарної, цивільно-правової, адміністративної або кримінальної відповідальності посадових осіб легалізуючих органів об'єднань громадян та громадян за порушення законодавства про об'єднання громадян (ч.1 ст.27 Закону України «Про об'єднання громадян»). Закон України «Про політичні партії в Україні» також закріплює захист права громадян України на об'єднання в полі-

тичні партії шляхом встановлення можливості: заборони діяльності політичної партії лише за рішенням суду (ч.3 ст.5 Закону України «Про політичні партії в Україні»); оскарження до суду рішення Міністерства юстиції України чи його органу юстиції щодо реєстрації або неприйняття будь-якого рішення з цього питання (ч.17 ст.11 Закону України «Про політичні партії в Україні»); встановлення дисциплінарної, адміністративної, цивільної або кримінальної відповідальності посадових осіб і громадян за порушення законодавства про політичні партії (ст.22 Закону України «Про політичні партії в Україні»). Гарантії судового захисту права на об'єднання містяться й в спеціальних законах, що регулюють особливості створення та діяльності окремих об'єднань громадян: професійних спілок, молодіжних та дитячих організацій, релігійних організацій тощо.

Захист права громадян на об'єднання відбувається шляхом здійснення судочинства з цивільних, кримінальних та адміністративних справ.

Зокрема, в порядку цивільного судочинства розглядаються позовні заяви громадян щодо оскарження рішень політичних партій та громадських організацій. Особливість розгляду таких заяв полягає з одного боку полягає в тому, що в силу принципів свободи діяльності об'єднань громадян та невтручання з боку органів публічної влади, встановлених законодавством України, суд не має права втручатися у внутрішню діяльність об'єднання та приймати рішення у справах, що стосуються таких питань. Адже згідно ст.8 Закону України «Про об'єднання громадян», втручання державних органів та службових осіб у діяльність об'єднань громадян, так само як і втручання об'єднань громадян у діяльність державних органів, службових осіб та у діяльність інших об'єднань громадян, не допускається, крім випадків, передбачених Законом. Але з іншого боку Конституція України та Цивільний процесуальний кодекс України не обмежують право громадянина на звернення до суду за захистом своїх порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів. Тому у разі виникнення спо-

ру щодо порушення об'єднаннями громадян, їх посадовими і службовими особами прав і свобод громадянина останній має право на підставі ст.55 Конституції України та ст.3 Цивільного процесуального кодексу України звернутись за їх захистом до суду. Визначення належності питань до внутрішньої організаційної діяльності або виключної компетенції об'єднання громадян у кожному конкретному випадку вирішує суд в разі оскарження громадянином актів і дій таких об'єднань.

На підтвердження цієї тези можна навести матеріали з судової практики в якій досить часто виникають ситуації, коли порушуються права членів об'єднань громадян, не застосовуються механізми їх забезпечення, зокрема, члени не мають доступу до інформації про діяльність об'єднання, фінансові питання та ін., оскільки Закон України «Про об'єднання громадян» відносить питання про права та можливості членів контролювати діяльність організації до регулювання статуту. Так, у липні 2005 р. 5 членів Ізмаїльської районної організації звернулися до суду із позовом, в якому зазначили, що вони є її членами починаючи з 1968–1970 років. Організація була створена в системі Українського товариства мисливців і рибалок та зареєстрована 16.10.1991 р. виконкомом Ізмаїльської районної ради. 07.02.1995 р. вона була перереєстрована та 05.01.1999 р. включена в єдиний державний Реєстр підприємств, установ та організацій, а 19.10.2000 р. члени ІРО УТМР на конференції прийняли новий статут організації, який 04.02.2001 р. зареєстрований в Ізмаїльському районному управлінні юстиції. 31.08.2001 р. Ізмаїльським районним управлінням юстиції реєструються доповнення до статуту про те, що ІРО УТМР є правонаступником Ізмаїльської районної організації УТМР, яка функціонує з 1991 року. Згідно відміток у змінах до статуту на це була згодна президія Одеської обласної організації УТМР. З кінця 2001 р. позивачам було заборонено полювати. Крім того, від них вимагали стати членами іншої організації – Ізмаїльської районної організації мисливців і рибалок, яка, на їх думку, була створена колишнім головою

шляхом зловживання службовим становищем, без відому керівних органів УТМР, у тому числі й заявників. Заявники спробували оскаржити реорганізацію, водночас суди всіх інстанцій вказали, що у заявників відсутні підстави для звернення до суду [4].

Цей недолік, на нашу думку, може бути усунено шляхом посилення гарантій участі членів громадських організацій в управлінні громадськими організаціями, передбачених Законом України «Про об'єднання громадян». Зокрема, в законі слід передбачити право членів об'єднань громадян одержувати від їх органів інформацію про діяльність організації, кількість та склад її членів, а також вільний доступ до установчих документів, рішень керівних органів та фінансових звітів організації.

Слід зазначити, що звернень громадян до суду за захистом свого права на об'єднання, пов'язане з порушенням такого права самим об'єднанням громадян, порівняно із зверненнями за захистом інших прав порівняно небагато. Найчастіше громадяни звертаються до суду з позовними заявами про визнання недійсними рішень об'єднання громадян щодо виключення їх з членів об'єднання та поновлення членства або неправомірну відмову у включенні до складу об'єднання; визнання неправомірними засідань керівних органів об'єднань громадян та скасування прийнятих на них рішень; ненадання інформації про діяльність об'єднання а також про порушення інших прав членів об'єднань, передбачених законодавством. Розглядаються такі справи в порядку, визначеному Цивільним процесуальним кодексом України.

Крім того, захист права на об'єднання здійснюється в порядку адміністративного судочинства, оскільки згідно з п.1 ч.1 ст.17 Кодексу адміністративного судочинства України, компетенція адміністративних судів поширюється на спори фізичних чи юридичних осіб із суб'єктом владних повноважень щодо оскарження його рішень (нормативно-правових актів чи правових актів індивідуальної дії), дій чи бездіяльності [5]. Зі всієї кількості справ, що розглядаються адміністративними судами, більшість складають справи

щодо легалізації та ліквідації об'єднань громадян.

Легалізація громадських організацій є обов'язковою в Україні. Закон України «Про об'єднання громадян» передбачає два способи легалізації: легалізація шляхом реєстрації та легалізація шляхом повідомлення. За керівництво об'єднанням громадян, яке не легалізоване у встановленому законом порядку чи якому відмовлено у легалізації, та участь у такому об'єднанні передбачено адміністративну відповідальність – накладення штрафу від двадцяти п'яти до ста тридцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (ст.186-5 Кодексу України про адміністративні правопорушення).

Легалізація громадської організації здійснюється Міністерством юстиції України, місцевими органами державної виконавчої влади, виконавчими комітетами сільських, селищних, міських Рад народних депутатів. У разі, коли діяльність місцевої громадської організації поширюється на територію двох і більше адміністративно-територіальних одиниць, її легалізація здійснюється відповідним вищестоящим органом. Політичні партії та міжнародні громадські організації підлягають обов'язковій реєстрації Міністерством юстиції України.

Порядок здійснення реєстрації об'єднання громадян встановлено ст.15 Закону України «Про об'єднання громадян». Так, для реєстрації об'єднання громадян його засновники подають заяву. До заяви додаються статут (положення), протокол установчого з'їзду (конференції) або загальних зборів, відомості про склад керівництва центральних статутних органів, дані про місцеві осередки, документи про сплату реєстраційного збору, крім випадків, коли громадська організація звільняється від сплати реєстраційного збору відповідно до законів України. Політичні партії подають також свої програмні документи. Заява про реєстрацію місцевої громадської організації розглядається у 3-денний строк з дня надходження документів. Рішення про реєстрацію або відмову в ній заявнику повідомляється письмово не пізніше наступного робочого дня з дня прийняття рішення. Заява про реєстра-

цію всеукраїнської та міжнародної громадської організації розглядається протягом одного місяця. Рішення про реєстрацію або відмову в ній заявнику повідомляється письмово в 10-денний строк [6].

Статтею 16 Закону України «Про об'єднання громадян» встановлюються підстави для відмови в реєстрації об'єднання. У реєстрації об'єднанню громадян може бути відмовлено, якщо його назва, статутний або інші документи, подані для реєстрації об'єднання, суперечать вимогам законодавства України. У будь-якому випадку рішення про відмову у реєстрації повинно містити підстави такої відмови. Таке рішення може бути оскаржено у судовому порядку.

Громадські організації, їх спілки згідно зі ст.17 Закону України «Про об'єднання громадян» можуть легалізувати своє заснування шляхом письмового повідомлення відповідно Міністерству юстиції України, місцевим органам державної виконавчої влади, виконавчим комітетам сільських, селищних, міських Рад народних депутатів. При цьому, слід зазначити, що Закон України «Про об'єднання громадян» не передбачає підстав відмови у легалізації громадської організації шляхом повідомлення про заснування, водночас скарги на такі відмови в практиці адміністративних судів мають місце.

Так, Постановою Окружного адміністративного суду Автономної Республіки Крим від 12.01.2009 р. у справі № 2-а1264/08 позов засновника організації до органу легалізації про визнання незаконними дій та спонукання до виконання певних дій, задоволений частково. Визнано протиправними дії органу легалізації щодо відмови у легалізації шляхом повідомлення про заснування громадської організації «Кримський республіканський правозахисний комітет «ПРОВЕ». В обґрунтуванні апеляційної скарги орган легалізації (орган юстиції) вказував на ст.20 Закону «Про об'єднання громадян», адже організація подала документи, у якій зазначалось, що вона має на меті «представляти і захищати законні інтереси своїх членів (учасників) у державних органах», а таке право, на думку органу легалізації, «надано зареєстрованим об'єднанням

громадян». Оскільки таке право мають тільки «zareєстровані об'єднання громадян», а вони мають легалізуватись шляхом повідомлення, а не реєстрації. Суд першої та апеляційної інстанції використали мотивацію, що Законом України «Про об'єднання громадян» не передбачено право реєструючого органу, за результатами розгляду заяви, відмовляти в легалізації шляхом повідомлення про заснування громадської організації [7].

На нашу думку, вирішення проблеми безпідставної відмови в легалізації об'єднань громадян шляхом реєстрації та відмови у легалізації громадської організації шляхом повідомлення про заснування можливо не тільки шляхом встановлення законодавством України можливості оскарження такої відмови в судовому порядку, але й шляхом встановлення адміністративної відповідальності за вищезазначені дії посадових осіб легалізуючих органів. Отже досить парадоксально виглядає ситуація, в якій Кодексом України про адміністративні правопорушення встановлюється адміністративна відповідальність за керівництво об'єднанням громадян, яке не легалізувалося у встановленому законом порядку чи якому відмовлено у легалізації, але не передбачається відповідальності за безпідставну відмову в такій легалізації. Встановлення такої відповідальності стане додатковою гарантією права на об'єднання і значно сприятиме його охороні та захисту.

Також у порядку адміністративного судочинства вирішується питання щодо тимчасової заборони (зупинення) окремих видів або всієї діяльності об'єднання громадян та примусовий розпуск (ліквідацію) об'єднання громадян. Підставою для тимчасової заборони (зупинення) окремих видів або всієї діяльності об'єднання громадян є його незаконна діяльність. У такому випадку, згідно зі ст.31 Закону України «Про об'єднання громадян», з метою припинення незаконної діяльності об'єднання громадян за поданням легалізуючого органу або прокурора суд може тимчасово заборонити окремі види діяльності або тимчасово заборонити діяльність об'єднання громадян на строк до трьох місяців. За поданням органу, який звертався до суду щодо

тимчасової заборони окремих видів або всієї діяльності об'єднання громадян, суд може продовжити цей термін. При цьому загальний термін тимчасової заборони не повинен перевищувати шість місяців. Крім того, законодавством передбачена можливість відновлення судом діяльності об'єднань громадян після усунення причин, що стали підставою для тимчасової заборони.

За поданням легалізуючого органу або прокурора рішенням суду об'єднання громадян може бути примусово розпущено (ліквідовано) за підставами, передбаченими ч.1 ст.32 Закону України «Про об'єднання громадян»: 1) вчинення дій, передбачених ст.4 Закону; 2) систематичного або грубого порушення вимог ст.22 Закону; 3) продовження протиправної діяльності після накладення стягнень, передбачених Законом (наприклад, якщо орган легалізації надав попередження організації за будь-яке порушення статуту); 4) зменшення кількості членів політичної партії до числа, коли вона не визнається як така. Крім того, Законом України «Про політичні партії в Україні» передбачено підстави заборони політичної партії та анулювання її реєстраційного свідоцтва. Так, згідно з ч.1 ст.21 Закону України «Про політичні партії в Україні», політична партія може бути за поданням Міністерства юстиції України чи Генерального прокурора України заборонена в судовому порядку у випадку порушення вимог щодо створення і діяльності політичних партій, встановлених Конституцією України, цим та іншими законами України. Відповідно до ч.1 ст.24 Закону України «Про політичні партії в Україні» у разі невиконання політичною партією вимоги частини шостої ст.11 цього Закону (тобто ненадання первинними осередками політичної партії письмового повідомлення про утворення до відповідного органу юстиції Міністерства юстиції України в 10-денний строк з часу їх утворення), виявлення протягом трьох років з дня реєстрації політичної партії недостовірних відомостей у поданих на реєстрацію документах, не висунування політичною партією своїх кандидатів по виборах Президента України та виборах народних депутатів України протягом десяти

років орган, який зареєстрував політичну партію, має звернутися до Верховного Суду України з поданням про анулювання реєстраційного свідоцтва [8].

Розгляд справ, пов'язаних із поданням легалізуючого органу або прокурора позовної заяви про примусовий розпуск (ліквідацію) об'єднання громадян, заборону або анулювання свідоцтва політичної партії а також оскарження відповідного рішення суду в апеляційному та касаційному провадженні здійснюється в загальному порядку, передбаченому Кодексом адміністративного судочинства України. При цьому, порядок розгляду таких справ дещо відрізняється від того, що передбачений Законом України «Про політичні партії в Україні». Зокрема, це стосується визначення підсудності справ про анулювання свідоцтва політичної партії. Так, згідно зі ст.24 Закону України «Про політичні партії в Україні» рішення про анулювання реєстраційного свідоцтва політичної партії приймається Верховним Судом України. Однак, в свою чергу, підсудність справ щодо анулювання реєстраційного свідоцтва політичної партії та заборони політичної партії спеціально оговорюється Кодексом адміністративного судочинства України. Так, згідно з ч.3 ст.19 Кодексу адміністративного судочинства України адміністративні справи про анулювання реєстраційного свідоцтва політичної партії, про заборону (примусовий розпуск, ліквідацію) політичної партії вирішуються окружним адміністративним судом, територіальна юрисдикція якого поширюється на місто Київ. Таким чином, не зрозуміло, до якого з вищезазначених судів слід звертатися з поданням про анулювання реєстраційного свідоцтва політичної партії. На нашу думку, вирішити таке протиріччя можливо шляхом внесення змін до Закону України «Про політичні партії» відповідно до яких підсудність щодо розгляду справ про заборону діяльності політичної партії та анулювання реєстраційного свідоцтва політичної партії визначається Кодексом адміністративного судочинства України.

Захист права на об'єднання здійснюється також і в порядку кримінального судочинства-

ва. А саме, ст.170 Кримінального кодексу України передбачена кримінальна відповідальність за умисне перешкодження законній діяльності професійних спілок, політичних партій, громадських організацій або їх органів вчинення якого передбачає покарання у вигляді виправних робіт на строк до двох років або позбавлення волі на строк до трьох років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років. Цей злочин характеризують дії або бездіяльність, які перешкоджають законній діяльності профспілок, політичних партій та громадських організацій.

Таке перешкодження може проявитись у будь-яких діяннях, що спрямовані на створення перепон у виконанні об'єднаннями громадян або їх органами їх статутних завдань, реалізації прав, включаючи право на майно та кошти, придбані в результаті господарської та іншої комерційної діяльності, обмеження прав і свобод громадян у зв'язку з їх належністю або неналежністю до об'єднань громадян тощо.

Судовий захист порушеного права на об'єднання шляхом умисного перешкодження законній діяльності професійних спілок, політичних партій, громадських організацій або їх органів здійснюється відповідно до Кримінально-процесуального кодексу України.

Таким чином, підсумовуючи вищевикладене, слід зазначити, що судовий захист права громадян на об'єднання здійснюється судами загальної юрисдикції в порядку цивільного, адміністративного та кримінального судочинства. Який саме спосіб захисту цього політичного права застосовується у випадку його порушення, залежить від характеру та суб'єкта вчинення такого порушення. Якщо порушником виступає об'єднання громадян, захист права на об'єднання здійснюється в порядку цивільного судочинства, у тому випадку, коли таким порушником є службові особи органів публічної влади, захист права на об'єднання здійснюється в порядку адміністративного чи кримінального судочинства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Загальна декларація прав людини [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_015.
2. Рабінович П. М. Права людини і громадянина: Навчальний посібник. / П. М. Рабінович, М. І. Хавронюк – К. : Атіка, 2004. – 464 с.
3. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень абзацу четвертого статті 2, частини другої статті 6, частин першої, другої статті 10 Закону України «Про молодіжні та дитячі громадські організації» (справа про молодіжні організації) : від 13.12.2001 р., № 18-рп/2001 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 51. – ст. 2310.
4. Ухвала Вищого адміністративного суду України : від 19.12.2007 р. у справі № 2-4659/05 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/1491010>.
5. Кодекс адміністративного судочинства України : від 06.07.2005 р., № 2747-IV // ВВР України. – 1991. – № 35-36, № 37. – Ст.446.
6. Закон України «Про об'єднання громадян» : від 16.06.1992 р., № 2460-XII // ВВР України. – 1992. – № 34. – Ст. 504.
7. Постанова Окружного адміністративного суду Автономної Республіки Крим : від 12.01.2009 р. у справі № 2-а1264/08 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/4248366>.
8. Закон України «Про політичні партії в Україні» : від 05.04.2001 р., № 2365-III // ВВР України. – 2001. – № 23. – Ст. 118.

Кружиліна О. А. Судовий захист права на об'єднання у політичні партії та громадські організації: проблемні питання теорії і практики / О. А. Кружиліна // Форум права. – 2011. – № 3. – С. 428–434 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2011-3/11koatip.pdf>

Проведено аналіз особливостей судового захисту політичного права на свободу об'єднання в політичні партії та громадські організації. Визначено поняття та форми реалізації даного політичного права. Розкрито специфіку провадження у справах, пов'язаних з порушенням права громадян на свободу об'єднання. Зроблено висновок про те, що законодавство з питань правового статусу об'єднань громадян в Україні підлягає вдосконаленню.

Кружилина Е.А. Судебная защита права на объединение в политические партии и общественные организации: проблемные вопросы теории и практики

Проведен анализ особенностей судебной защиты политического права на свободу объединения в политические партии и общественные организации. Определены понятие и формы реализации данного политического права. Раскрыта специфика производства по делам, связанным с нарушением права граждан на свободу объединения. Сделан вывод о том, что законодательство по вопросам правового статуса объединений граждан в Украине подлежит усовершенствованию.

Kruzhilina E.A. Judicial Protection of the Right to Join in Political Parties and Public Organizations: Problem Problems of the Theory and Practice

The assaying of singularities of judicial protection of a political right on join freedom in political parties and public organizations is carried out. Notion and forms of implementation of the yielded political right are defined. Specificity of production on the businesses connected to a breach of law of citizens on freedom of join is uncovered. The output that the legislation concerning legal status of join of citizens in Ukraine is subject to betterment is drawn.